λοι βαλθήκανε νὰ ὑποστηρίζουνε γερὰ τὴ βιομηχανία τοῦ τόπου μας. Σᾶς ἀραδιάζουμε τὰ βοηθήματα πού δώσανε σὲ διάφορους γνωστοὺς ἐμπόρους καὶ βιομηχάνους μας. Ὁ κ. Ἀνοητόπουλος ὁ Κεχηναῖος ἐπῆρε 500 δρ. γιατί, λέει, θὰ βγάλει βιβλίο οἱ «Πανσλαβισταί». Ὁ κ. Κουρούπης, ὁ ἐθνικώτατος, ἄλλες 500 γιατὶ θὰ βγάλει τὴν «Ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Κουρούπη». Ὁ κ. Ἀρχάγγελος Βλάχος 200 δρ. γιὰ νὰ ἐλαιοχρωματίσει τὸ Σαιξπῆρο. Ὁ κ. Χατζίδακις 250 δρ. γιὰ νὰ καλαφατίσει τὰ «Πάτρια». Κι ἄλλοι Βιομήχανοι τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ ἄλλα διάφορα ποσά.

Ἡ ἀφεντιά τους, ἕνας κ' ἕνας, εἶναι ἐθνικοὶ ἄντρες ὅλοι τους, γι' αὐτὸ τρῶνε καὶ καλοχωνεύουν καὶ τὸ ἐθνικὸ χρῆμα. Οἱ δημοτικιστάδες ποῦναι προδότες τρέφουνται μὲ ρούβλια ἂν κ' ἡ πράξη τους, μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ, εἶναι καθαυτὸ ἐθνικὴ ἀφοῦ τρώγοντας ρούβλια ἐξαντλοῦν *οἰκονομικῶς* τὴ Ρωσσία πού τόσο μάχεται καὶ πολεμάει, κατὰ τὴ φωτεινή τους κρίση, τὸν Ἑλληνισμό.

ΤΡΙΑΝΤΑ ΠΕΝΤΕ

Ἐθνικοὶ πατέρες πού ὑποστηρίζουν τὸ Ντελιγιάννη σκέφτουνται, λέει, νὰ τὸν ἀφήσουνε στὰ κρύα τοῦ λουτροῦ καὶ νἀλλάξουν ἀφέντη.

Ἡ ἀπόφασή τους αὐτὴ ἡ τρομερὴ δὲν ἔχει καμιὰ σκέση οὔτε μὲ τὸ Οἰκονομικὸ πρόγραμμα τῆς Κυβέρνησης οὔτε μὲ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτική της. Δὲ διαφωνοῦν καθόλου στὰ δυὸ αὐτὰ ζητήματα μαζί της, μὰ δὲν εἶναι καὶ καμιὰ ἀνάγκη νὰ διαφωνήσουν. Στὰ ὕστερα καὶ οἱ ψηφοφόροι πού τοὺς στείλανε στὴ Βουλὴ δὲν τοὺς εἴπανε νὰ χάνουν τὸν πολύτιμο καιρό τους μὲ τέτια μικροπράματα. Τί μᾶς νοιάζει ἐμᾶς τί γίνεται στὴ Μακεδονία καὶ τί οἰκονομικὸ χαντάκωμα παθαίνουμε. Τοὺς βουλευτάδες μας τοὺς θέλουμε γιὰ τὶς δουλιές μας, καὶ νὰ ὁ λόγος, τὸ ἀθάνατο ρουσφέτι, πού ἀναγκάζει τοὺς τριανταπέντε νὰν τὸ συλλογίζουνται σοβαρὰ πὼς πρέπει νὰ φύγουν ἀπὸ τὴ στρούγγα καὶ νὰ βροῦνε ἄλλον, πιὸ βολικό, τσέλιγκα.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΔΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ
ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ
ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82
ΔΕΧΕΤΑΙ 3—5 Μ. Μ.

Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΜΕΡΟΣ Α'.

Ο ΕΜΠΟΡΟΣ

(Ὁ πρόλογος ἑνὸς βιβλίου ποὺ τυπώνεται).

Νομοθεσία εἶναι ὅλοι μαζὶ οἱ νόμοι πῶχει μιὰ πολιτεία. Τοὺς νόμους στὴ δικιά μας τὴν πολιτεία, τοὺς φκιάνει ἡ Βουλὴ καὶ τοὺς ἐπικυρώνει μὲ τὴν ὑπογραφή του ὁ Βασιλιᾶς. Τὴ βουλὴ τὴν κάνουν οἱ βουλευτᾶδες, πού τοὺς βγάζομ' ἐμεῖς, κ' εἶναι πληρεξούσιοί μας, καὶ γιὰ τοῦτο ὅτι αὐτοὶ κάνουν, εἶναι σὰ νὰ τὸ κάνουμ' ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, καὶ ὅτι αὐτοὶ θέλουν, εἶναι σὰ νὰ τὸ θέλουν κ' οἱ ἴδι' οἱ πολῖτες. Οἱ νόμοι λοιπὸν εἶναι ὅλωνε μαζὶ τῶν πολιτῶν τὸ θέλημα, κι' ὁ κάθε πολίτης ἔχει καθῆκο νὰ ὑποταχτῆ σ'αὐτοὺς, ὅσον ἄδικοι καὶ σκληροὶ κι' ἂν εἶναι.

Καὶ γιατὶ πρέπει ὅλοι οἱ πολῖτες νὰ ὑποτάσσουνται στοὺς νόμους, ὅλες οἱ νομοθεσίες ἔχουνε γιὰ πρῶτο θέμελό τους γραμμένη τὴ διάτα «πὼς οἱ νόμοι εἶναι σὲ ὅλους γνωστοὶ» καὶ σὲ κανένα δὲ συχωρᾶνε νὰ πῆ πὼς δὲν πορεύτηκε σύμφωνα μὲ τὸ νόμο, ὅσο παλιὸς καὶ δυσκολονόητος κι' ἂν εἶναι, γιατὶ δὲν τὸν εἴξερε ἢ γιατὶ δὲν τὸν ἔνοιωσε.

Νὰ ξέρη ὅμως ἢ καὶ νὰ νοιώθη κανένας τοὺς νόμους, δὲν εἶναι καὶ τόσο εὔκολο πρᾶμα. Στὸ ρωμαϊκὸ μάλιστα τὸ ψευτοβασίλειο, πού ὅπως μὲ τὴ γλῶσσα μας ἀγωνιζόμαστε τόσα χρόνια ν' ἀναστήσουμε μιὰ νεκρή, πρᾶμα ἀδύνατο, γιατὶ δὲ γένουνται νεκρανάστασες σήμερα, τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὴ νομοθεσία μας, στὸ μεγαλήτερο καὶ σπουδαιότερο μέρος ἀπ' αὐτὴ ἔχουμε βάλει μιὰ μούμια, τοὺς νόμους δηλ. τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων, πού γεννήθηκε ἐδῶ καὶ 1400 χρόνια καὶ σ' ἄλλους καιροὺς καὶ μὲ ἄλλα συνήθεια ἔζησε. Κι' ἀπαιτοῦμε νὰ ξέρη ὁ πολίτης νόμους τόσο παλιούς, τόσο ἀσυνήθιστους καὶ τόσο ἀταίριαστους μὲ τὶς σημερνὲς ἰδέες, νόμου πῶχουνε γραρτεῖ σὲ γλῶσσα ξένη—τὴ λατινική—κ' οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς, θαμμένοι μέσα στῶν βιβλιοθηκῶν τὴ σκόνη, ξεθάρτουνται ἀπὸ μέρα σὲ μέρα, χωρὶς νὰ τοὺς ξέρουν οὔτε αὐτὰ τὰ δικαστήρια, πού πολλὲς φορὲς ἔτυχε νὰ δικάσουνε μὲ νόμο, πού τὸν εἶχεν ἄλλος ἀντίθετός του καταργήσει.

—

Ἀλλ' εἴμαστε καὶ τὸ μεγαλήτερο τοῦ κόσμου χαρτοβασίλειο, καὶ σὰ νὰ μὴ φτάνη ὁ λαβύρινθος τῶν νόμων τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων, ἡ Βουλὴ κάθε μέρα ξεφουρνίζει νέους ἀστόχαστους νόμους κι' ἀντίθετους σ'τοὺς παλιότερους. Καὶ γιατὶ αὐτοὶ πού τοὺς κάνουνε, δὲν ἔχουν καμιὰ γιὰ τὴν ἄλλη νομαθεσία ἰδέα, γιὰ τοῦτο καὶ ἀταίριαστοι μ' αὐτὴ εἶναι οἱ νέοι νόμοι, καὶ δὲν ἀναφέρνουνε καὶ ποιοὶ ἀπὸ τοὺς παλιοὺς καταργοῦνται. Καὶ γιὰ τὴ ἴδιο τὸ πρᾶμα πολλὲς φορὲς τυχαίνει νἔχουμε δυό, τρεῖς καὶ περσότερους ἀκόμα νόμους, πού νὰ χτυπιοῦνται ἀναμεταξύ τους, καὶ νὰ χρειάζεται τοῦ Σολομῶντα ἡ σοφία γιὰ νὰ μαντέψῃς ποιὲς διάτες τους ἰσχύουν. Γιὰ τοῦτο ὁ ἀρεοπαγίτης κ. Β. Παπαδόπουλος στὸ νομικὸ περιοδικό, τὴ Θέμιδα, γράφει «τὸ *ἑρμηνεύειν ἑλληνικοὺς νόμους εἶναι δυσκολώτερον καὶ τῆς ἐξηγήσεως τῶν χρησμῶν τῆς Πυθίας*». Καὶ διηγοῦνται γιὰ τὸ μακαρίτη τὸν Οἰκονομίδη, πού δὲ θὰ ξαναγεννήση ὁ τόπος μας τέτιο σοφὸ νομικό, πὼς σὲ κάποια νομικὴ γνωμοδότηση πού τοῦ ζήτησαν, ἔγραψε τὴ γνώμη του, καὶ κατ' ἀπ' αὐτὴ τὴν παρατήρηση «*ἐὰν νεώτερος νόμος δὲν μετερρύθμισεν ἢ δὲν ἐτροποποίησε τὸν ἑρμηνευθέντα νόμον.*» Καὶ λένε ἀκόμα πῶς σὰν τοῦ εἶχε μιὰ βολὰ τὸ ὑπουργεῖο ζητήσει νὰ κάμη ἕνα νόμο, πού βιαζόνταν νὰ τὸν παρουσιάση στὴ Βουλή, αὐτὸς ἐγύρισε πίσω τὰ χαρτιὰ λέγοντας πὼς νόμοι δὲ μποροῦνε σὲ λίγες νὰ φκιαστοῦνε μέρες. Ἀλλ' εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ τμηματάρχης — γιατὶ αὐτοὶ γεννᾶνε τοὺς περσότερους ἐρταμηνίτικους νόμους μας—σοφώτερο ἀπ' τὸν Οἰκονομίδη κεφάλι, σὲ λίγες ὧρες τὸν κατασκεύασε, γιατὶ σ' αὐτόνε δὲ χρειαζόνταν τίποτε ἄλλο, παρὰ χαρτί, καλαμάρι καὶ πέννα, κι' αὐτὰ τἄχε, γιατὶ πληρώνει καλὰ γιὰ γραφικὰ ἡ ψωροκώσταινα.

Κ' ὕστερ' ἀπ' αὐτὴ τὴν κατάσταση ἔχουμε τὴν ἀπαίτηση νὰ ξέρουνε τοὺς νόμους, κι' ὁ ψαρᾶς πού σ' ὅλη τὴ ζωή του ρίχνει σὲ κάποιο ρημονῆσι τὰ δίχτυα του καὶ δὲν ἔμαθε οὔτ' ἕναν ἀριθμὸ νὰ γράψη, ἀλλὰ μὲ τσέτουλες χαράζει σ' ἕνα ξύλο ἐπάνω τὶς ὀκάδες τὰ ψάρια, πού δίνει στὸ βλισιδιάρη του, κι' ὁ γελαδάρης πού δὲν ἀφήνει οὔτε μιὰ μέρα τὸ λόγγο καὶ τὰ ρουμάνια, κι' ὁ χωριάτης πού ἀπ' τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ παιδεύεται μὲ τὸ γενί του, καθὼς κι' ὁ χωραΐτης πού ξέρει νὰ διαβάζη, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὔτε ἕνα βιβλίο ἁπλὸ καὶ στὴ γλῶσσα του γραμμένο πού νὰ τὸ διαβάση! Καὶ ὅμως ἔτσι ἔπρεπε νἆναι, γιατ' ἀλλοίμονο σ' ἕνα ἔθνος, ἂν ὁ κάθε πολίτης μποροῦσε νὰ πῆ πὼς δὲν πρέπει νὰ τονὲ δικάση ὁ νόμος αὐτός, γιατὶ δὲν τὸν ἤξερε. Θἔχαμε τότε τὸ δικαίωμα νὰ διαλέμε τοὺς νόμους πού θέλουμε νὰ δικαστοῦμε.

Κι' ὁ ἄνθρωπος σὲ κάθε τῆς ζωῆς του βῆμα ἐνεργεῖ καὶ μιὰ πράξη, πού διατάζουν οἱ νόμοι πὼς πρέπει νὰ γίνεται, καὶ σὰ δὲν πορευτεῖ σύμφωνα μ' αὐτοὺς, μεγάλο θὰ πάρη βλάψιμο. Γιατ' οἱ νόμοι δὲ γίνανε μονάχα γιὰ νὰ προστατεύουνε τοῦ πολίτη τὸ δίκιο ἀλλὰ σὰν αὐτὸς τ' ἀμελήση τοῦ τὸ κλέβουν καὶ τὸ δίνουνε στὸν ὀχτρό του. Ἂν π. χ. ὁ κηδεμόνας τ' ἀνήλικου τονὲ βλάψη στῆς περιουσίας του τὴν κυβέρνια, ὁ ἀνήλικος εἰμπορεῖ νὰ ζητήση ἀπ' αὐτὸν ἀποζήμιωση σὰν κλείση τὸ εἰκοσιένα. Ἂν ὅμως δὲν τὸ κάμη σὲ πέντε ἀπὸ τότε χρόνια, χάνει τὸ δίκιο του κι' ὁ ὀχτρός του, ὁ κηδεμόνας του, ὠφελιέται τὶς κλεψιὲς πού τοῦκαμε. Ἢ ἂν ἀφήσης τὸ γειτονά σου καὶ σοῦ ζαπώση γιὰ 30 χρόνια τὸ σπίτι σου, τόχασες καὶ γίνετ' αὐτὸς νοικοκύρης. Ἢ ἂν ἀφήσω καὶ περάσει ἕνας χρόνος πού μοῦ καταπλάκωσαν τ' ἀμπέλι μου, δὲ δύναμαι νὰ ζητήσω πιὰ τὴν κατοχή του, ἀλλὰ πρέπει νὰ τοῦ κάμω ἀγωγὴ γιὰ τὴν κυριότητα, πῶχει καὶ ἄργητα καὶ δυσκολίες μεγαλήτερες στὰ δικαστήρια. Ἢ σὰν εἶσαι ὑπάλληλος καὶ δὲ δηλώσης τὸ γάμο σου, ἡ γυναῖκα σου θὰ κιν-

---

συχα στὸ τραπέζι, ἡ βροχὴ ἔπεφτε ἀδιάκοπη· ἐγὼ καρτεροῦσα μ' ἀγωνία τὸ τέλος αὐτῆς τῆς σκηνῆς.

Ἄξαφνα ὁ χωριάτης ἀνασηκώθηκε καὶ σ' ἕναν ὑπέρτατο ἀγῶνα, εἶπε :

— «Α ! Τίγρη, ποῦ διψᾶς αἷμα, ἄει κι' ἔννοια σου, δὲ θὰ πεθάνης καὶ ἐσύ, λυσσόσκυλο !

— Μέθυσες μωρὲ καὶ μιλᾶς ἔτσι ; εἶπε ὁ δασοφύλακας.

— Μέθυσα ; Κι' ἂν ἔπια ἐσὺ πλέρωσες ; ἐσὺ ποῦ τρῶς τὸν ἄνθρωπο ; Ναί, παρ' τἄλογό μου, σκότωσέ με, μὰ θὰ πεθάνης κι' ἐτύ, θἄρτη κ' ἡ δική σου σειρά. Τίγρη ! Καλὰ μωρέ !. . . Γιὰ χτύπα ! Γιὰ χτύπα !

Ὁ δασοφύλακας εἶταν ὀρτός.

— Χτύπα τὸ λοιπόν, ἔσκουζε μὲ μάνητα ὁ χωριάτης.

Ἡ μικρὴ Οὐλέτα σηκώθηκε κι' αὐτὴ καὶ μπῆκε στὴ μέση.

— Σῶπα τώρα, κάνει ὁ δασοφύλακας· καὶ προχωρῶντας ἄρπαξε τὸν κλέφτη ἀπὸ τοὺς ὤμους σὰ νἄθελε νὰν τὸν τραντάζη ὅλο. Ἔτρεξα νὰ βοηθήσω τὸν κακομοίρη.

— Μὴν κουνηθῆς, ἀφεντικό, φώναξε ὁ δασοφύλακας.

Μὰ τίποτα δὲ μὲ φόβιζε: Εἶχα προχωρήσει κιόλα μὲ τὶς γροθιὲς μπροστά, ὅταν γιὰ μεγάλη μου σαστιμάρα ὁ Μπιροῦκος λύνει τὸ σκοινὶ ποῦ εἶταν δεμένα τὰ χέρια τοῦ κλέφτη, ἔπειτα, πέρνοντάς τον ἀπὸ τὸ γιακᾶ, ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ τὸν ἔσπρωξε ἔξω.

— Ἄει στὸ διάολο κ' ἐσὺ καὶ τἄλογό σου ἀκόμα, φώναξε, καὶ κοίτα μὴν πὰ καὶ σὲ ξαναλάχω.

Ὁ δασοφύλακας ξαναμπῆκε ἥσυχος στὴν καλύβα του.

— Μπράβο, εἶπα στὸ Μπιροῦκο, ἐσὺ μ' ἔκαμες νὰν τὰ χάσω ! Εἶσ' ἀφεντάθρωπος.

— Ἂς εἶναι, ἀφεντικό, μοῦ λέει μὲ ἀπότομον τρόπο, μὴ μιλῆστε γι' αὐτὸ σὲ κανένα. Πᾶμε νὰ σᾶς ξεβγάλω τώρα ποῦ ἔπαψε ἡ βροχή.

— Ἄ ! Νὰ ποῦ φεύγει, εἶπα ἀκούγοντας τὴν τελέγα ποῦ περνοῦσε.

Μιὰν ὥρα ὕστερα χωρίστηκα ἀπ' τὸν Μπιροῦκο στὴν ἄκρη τοῦ δάσου.

Μετάφραση **Δ. Δ.**

τυνέψη νὰ πάρη σύνταξη. Ἢ ἂν παράβηκες κάποια ἀστυνομικὴ διάταξη καὶ δὲ σὲ καταδιώξανε σὲ ἕνα χρόνο, δὲν εἰμποροῦνε σὰν περάσῃ ὁ χρόνος αὐτὸς νὰ σοῦ κάνουν τίποτε. Ἢ σὰν ἔκαμες κάποιο ἔγκλημα καὶ γυρίσης στὰ ξένα ὅσον καιρὸ λέγει ὁ νόμος, καὶ ἀμελήσῃ ἡ Πολιτεία σ' αὐτὸ τὸ διάστημα νὰ σὲ δικάσῃ ἀπόντα, μπορεῖς νὰ γυρίσης ὕστερα σπίτι σου, χωρὶς νὰ φοβᾶσαι καμιὰ καταδίωξη.

—

Καὶ πολλὲς ἀκόμα τέτοιες περίστασες παρουσιάζουνται στὴν καθημερινὴ τοῦ ἀνθρώπου ζωὴ καὶ πολλοὶ ζημιώνουνται ἀπ' αὐτές, γιατὶ δὲν ξέρουνε νὰ πορευτοῦνε σύμφωνα μὲ τὸ νόμο. Καὶ γιὰ νὰ γλυτώσω τὸ μικρὸ τὸν κόσμο, ἀπ' τὶς ζημιὲς ποὺ μπορεῖ νὰ τοῦ φέρη τῶν νόμων ἡ ἀγνωσιά, ἐπροσπάθησα νὰ τοῦ δώσω τὸ ΔΙΚΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ποὺ νὰ μπορῇ νὰ βρίσκη μέσα σ' αὐτὸν τὶς ἀπαραίτητες νομικὲς γνῶσες, ποὺ πρέπει ὁ κάθε ἄνθρωπος νἄχη.

Ὁ « Δικηγόρος τοῦ λαοῦ» θὰ εἶναι ἀλάκερη σειρὰ β βλίων ποὺ θὰ ἐκδοθῇ γιὰ ὅλα τῆς νομοθεσίας μας τὰ εἴδη. Σήμερα μὲ τὸ ὄνομα *Ἔμπορος* βγάζω σὲ μιὰ φυλλάδα, περίληψη τῶν νόμων πῶχουνε γιὰ τοὺς ἐμπόρους γίνει, καὶ ποὺ ἡ νομοθεσία τοὺς ἔδωκε τὸ ὄνομα «Ἐμπορικὸν Δίκαιον». Ἀργότερα ἐλπίζω σ' ἄλλες φυλλάδες νὰ ἐκδώσω καὶ ἄλλων νόμων περίληψη.

Καὶ σὰ γράφω βιβλία ποὺ πρέπει κι' ὁ λαὸς νὰ τὰ διαβάσῃ ἔπρεπε φυσικὰ νὰ τὰ γράψω στὴ γλῶσσα του. Κι' ἂς μὴ καμώνουνται νὰ μᾶς λένε μερικοὶ πὼς ὁ λαὸς ἔμαθε πιὰ καὶ νοιώθει τὴν καθαρεύουσα. Αὐτὴ εἶναι πολὺ δύσκολη καὶ ποτὲ δὲ θὰν τὴ μάθη, ἀλλὰ δὲν εἶναι κ' ἡ μητρικιά του γλῶσσα, καὶ ποτὲ δὲ θὰν τὴ νοιώση. Γιὰ νὰ τὴ μαντέψη μονάχ' ἀγωνίζεται, ὅταν ξεπέφτη κανένα βιβλίο ἢ καμιὰ ἐφημερίδα στὰ χέρια του. Ἀλλὰ τὴ γλῶσσα του ὁ Φραντζέζος, ὁ Ἰταλός, ὁ Ροῦσσος, ὁ Γερμανός, ὁ Ἰγγλέζος τὴ μαντεύει μονάχα, ἢ τὴ νοιώθει καὶ τὴν αἰστάνεται μέσ' τὴν καρδιά του, σὰν ἔμαθε λίγ' ἀνάγνωση ;

Καὶ γιὰ ν' ἀποδείξουν πὼς ὁ λαὸς ἔμαθε πιὰ τὴν καθαρεύουσα, φέρνουν τὸ παράδειγμα πὼς καὶ στὰ μικρότερα χωριὰ ἀγοράζουν ἐφημερίδες. Ἀλλ' ἂν ἔβλεπαν πὼς διαβάζουν τὶς ἐφημερίδες κι' ἂν ξέρανε γιατὶ τὶς παίρνουνε, δὲ θὰν τὄλεγαν. Στὸ Ρωμαϊκο ὅλου τοῦ κόσμου τὰ συμφέροντα, καὶ περσότερο τοῦ χωριάτη, εἶναι κρεμασμένα ἀπ' τὴν πολιτική, καὶ τὶς ἐφημερίδες τὶς παίρνουνε γιὰ νὰ μάθουν τῆς πολιτικῆς τὴν κίνηση. Ἂν ἔλειπεν ἡ πολιτικὴ ἀπ' τὴ μέση, οὔτε μιὰ ἐφημερίδα δὲ θ' ἀγόραζαν. Καὶ γιὰ νὰ τὶς διαβάσουνε μαζεύουνται καμιὰ δεκαριὰ γύρα στὸ τραπέζι τοῦ καφφενὲ κι' ὁ ἕνας ξηγάει τὴ μιὰ λέξη ἀπὸ δῶ ὅπως θέλει, κι' ὁ ἄλλος προσπαθεῖ νὰ μαντέψη τὴν ἄλλη ἀπὸ κεῖ, κι' ὅλοι μαζὶ κάνουνε ἕνα εἶδος πολυσπόρια ἀπὸ γλῶσσικὲς γνῶμες, ποὖναι γιὰ γέλια.

Ὅποιος τύχει σὲ δικαστήριο ποὺ ξετάζουνται γιὰ μάρτυρες χωριάτες ἢ τοῦ λαοῦ ἀνθρῶποι, θὰ ἰδῇ πὼς οὔτ' ὁ πρόεδρος μπορεῖ νὰ συνεννοηθῇ μαζί τους οὔτε κι' αὐτοὶ νὰ τονὲ νοιώσουν, καὶ θὰ γίνῃ μάρτυρας μιᾶς μεγάλης προσπάθειας ποὺ βάζουν οἱ δικηγόροι νὰ ξηγήσουνε σύμφωνα μὲ τὸ συμφέρο τους τὰ δίφορα τοῦ μάρτυρα λόγια. Οἱ Ἕλληνες νὰ ξηγήσουν τοῦ Ἕλληνα τὰ λόγια! Κ' ἐγὼ σὰν ἔκανα τὸ δικηγόρο στὴν πατρίδα μου, ἐνῶ μὲ τοὺς ντόπιους πελάτηδὲς μου μὲ δυσκολία κατόρθωνα νὰ συνεννοηθῶ καὶ νὰ καταλάβω τί θέλανε νὰ μοῦ ποῦνε, μὲ Γάλλους καὶ Ἰταλοὺς ἀργάτες ποὺ δούλευαν ἐκεῖ στὸ σιδερόδρομο καὶ τύχαινε νἄχουνε δίκες, ἂν καὶ δὲν εἴξερα πολὺ καλὰ τὴ γλώσσα τους, μὲ μεγάλη εὐκολία καὶ μ' ἔνοιωθαν καὶ τοὺς ἔνοιωθα. Ὁ Ρωμιὸς θέλει πολλὰ χρόνια ἀκόμα νὰ ξυπνήση. Κι' ὁ σοφὸς Οἰκονομίδης ἀναγνωρίζοντας πὼς εἶναι διαφορετικὴ τοῦ λαοῦ ἡ γλῶσσα, συμβουλεύει πὼς πρέπει νὰ γράφεται ἡ κατάθεση τοῦ κάθε μάρτυρα, ὄχι στοῦ δικαστῆ, ἀλλὰ στοῦ μάρτυρα τὴ γλῶσσα !

ΘΟΔΩΡΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝΟΥ

ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΑΓΑΠΗΣ

Ὦ! τῆς ἡμέρας τῆς ὀνειρεμένης,
ποῦ ὁ Ἥλιος της ἀρχίζει νὰ σιγοχαράζη
καὶ τὸν κλαμένον κόσμο νὰ σφιχταγκαλιάζη,
ἄφοβος κήρυκας παντοῦ διαβαίνω.

Ἀκοῦς τὸ θρῆνο τῶν φτωχῶν ἀνθρώπω;
Τὸ ἀκόμη πράσινο λυπήσου, Νόμε, φύλλο,
μὴν τὸ πετᾷς στὴ γῆ. Κραυγὴ φριχτὴ θὰ στείλω
στὸν οὐρανὸ ποῦ τὸν κρατεῖς θλιμμένο.

Θὰ πέση—δὲν πιστεύετε;—θὰ σβύση
σὰ φῶς λαμπάδας στὸν ἀέρα ἡ τυραννία
καὶ θὰ γελάσουνε τοῦ κόσμου τὰ στοιχεῖα
στῆς γενικῆς ἀγάπης τὸ μυστήριο.

Δῆτε. Λαμποκοποῦν τὰ περιγιάλια
κ' οἱ θάλασσες παράξενο τραβοῦν τραγοῦδι.
Κρυφοχαρῆτε τὸ νιογέννητο λουλοῦδι
ποῦ βλάστησε σ' ἕνα παμπάλαιο χτίριο.

Καστελλόριζο.

ΜΙΧ. Γ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΔΙΕΜΕΡΙΣΑΝΤΟ ΤΑ ΙΜΑΤΙΑ ΜΟΥ...

— Μπᾶ, ὁ Καπετὰν Κωνσταντῆς ἔχει τὰ βιολιὰ καὶ γλεντᾶ μόνος του.

— Δὲν τάμαθες ; πούλησε τὸ καΐκι του.

— Πότε ;

— Δηλαδὴ τοῦ τὸ πούλησαν σήμερα οἱ τοκιστάδες του.

— Μπᾶ, γιατί ;

— Τί δὲν τὸ ξέρεις; Ἀγκαλὰ σὺ ἔλειπες. Ἤρθε πάλι σότο φέτο καὶ τοῦ κράτησαν οἱ τοκιστάδες τὰ χαρτιὰ τοῦ καϊκιοῦ· ὁ Λακᾶς γύρευε καΐκι καὶ σήμερ' ἀνάγκασαν τὸν Καπετὰν-Κωνσταντῆ καὶ τὴ πούλησε.

Συνηθισμένη ἱστορία, ὁ Καπετὰν-Κωνσταντῆς ἦταν φτωχόπαιδο. Μικοὸ ἀκόμα, ὀχτωχρονίτικο, τὄδωσε ἡ μάννα του μοῦτσο μὲ τὰ σφουγγαράδικα, γιατὶ ὁ πατέρας του πεθαίνοντας τῆς ἄφησε τρία κορίτσα καὶ φτώχεια ποὺ δὲ μολογιέται. Τὸ ἑκατοστάρικο ποὺ θἄπερνε τό παιδὶ ἦταν τὸ στάρι τῆς μισῆς χρονιᾶς καὶ θὰ 'λειπε κι' ἕνα στόμα ἀπὸ τὸ σπίτι.

Ἔτσι ὁ Κωσταντῆς ἀπὸ μικρὸς ἀνατράφηκε μὲ τὰ φαρμάκια, ὁ ἥλιος καὶ ἡ ἅλμη τῆς θάλασσας τοῦ ψησαν τὸ κορμί, τὰ βάσανα τοῦ δυνάμωσαν τὴ γνώμη. Ἀπὸ μοῦτσος ἔγεινε σύντροφος ἄξιος, γερὸς καὶ περικαλετὸς καὶ ἡ φαμίλια του ὕστερ' ἀπὸ λίγων χρόνων φτώχεια χόρτασε ψωμί. Μὰ τὰ κορίτσια μεγάλωναν καὶ τὸν ἔτρωγε σκουλῆκι μέσα, πῶς μὲ τὶς ἑξακόσιες δραχμὲς ποῦ παιρνε σύντροφος, κορίτσια νὰ παντρέψῃ δὲν ἦταν βολετό. Περήφανος αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ καμόνεται στὸ παζάρι καὶ οἱ ἀδελφές του νὰ κουκουλώνονταιδπως-δπως. Τό βαλε κατὰ νοῦ καὶ τὸ πῆρε ἀπόφαση νὰ γίνῃ βουτηχτής, νὰ μπῇ στὴ μηχανή. Τὸ ριζικό του ἦτανε, τὸ κουράγιο του βοήθησε, ὅ,τι θές, μὰ ἔγινε ἀπὸ τοὺς λίγους διαλεχτοὺς βουτηχτάδες τῆς Ὕδρας. Κωσταντῆς ἐδῶ, Κωνσταντῆς ἐκεῖ καὶ ποιὸς νὰ τὸν πρωτοπάρει καὶ τοῦ διναν τὸν παρὰ μὲ τὴ φούχτα καὶ κολυμποῦσε στίς χιλιάδες. Τότε, εἴκοσι χρόνων παλληκάρι, πρωτοβγῆκε στὴν τρυφερίτσα. Προτήτερα ταβέρνα δὲν τὸν γνώρισε. Μὰ τότε τὰ νιάτα του τὰ γλέντισε κ' οἱ βιολιτζῆδες σὰν ὄνειρο θυμοῦνται τὰ ξακουσμένα γλέντια του. Μὰ καὶ τίς ἀδελφές του καλοπάντρεψε καὶ μὲ τιμημένα στὴν ἀράδα τους σπίτια συμπεθέρεψε κι' ἀκόμα τὰ εἰκοσιπέντε δὲν τά 'χε κλεισμένα ὅταν ὁ πρῶτος τοκιστὴς καὶ ξεκινητὴς τοῦ τόπου τὸν κάλεσε μιὰ μέρα καὶ τοῦπε.

— Ἐσὺ Κωσταντῆ, τόσο ἄξιος ποῦ εἶσαι γιατὶ δὲν κάνεις δική σαυ μηχανὴ νὰ ξεσκλαβωθῆς ἀτὸ τοὺς καραβοκυραίους;

— Ἐγώ, εἶπε, ἐγὼ δὲν ἔχω.

— Ἐγὼ εἶμαι γιὰ σένα.

Τὸν βοήθησε, τὸν δάνεισε, τὸν ὑποστήριξε. Θιὸς σχωρέση τον. Ἐκεῖνος ἦταν πατέρας. Τώρα γιὰ τὸν ἑαυτό του περισσότερο δούλεψε, γιὰ τὸν τοκιστή του δούλεψε, καὶ τώρα νὰ σοῦ πῇ δὲν ξέρει. Μὰ ἡ ἀλήθεια 'ναι πῶς καὶ ἡ μηχανὴ δική του ἔμεινε, δυὸ μηχανοκαΐκα ἦταν κάθε χειμῶνα τραβηγμένα στὸ Μαυτράκι δικά του, καὶ σ:ὴν παντρειά του Μπρατσέρα σκάρωνε. Ἀκόμη καὶ δική του ξεκίνηση ἔκανε κι' ἀνάγκη τοκιστὴ δὲ γνώρισε γιὰ κάμποσα χρόνια.

Κίτρινο μάτι τὸν ἐβάσκανε ; Ἡ τάχα ἡ μοῖρα ποῦ δὲν ἄφηνε σφουγγαρᾶ νὰ ὀρθοποδήσῃ καὶ νὰ χαρῇ, πέτρα τοῦ βαλε στὸ δρόμο του ; Δέν ξέρω. Μὰ ὅταν εἶδε τὰ δυό του παιδιὰ-καμάρι δικό του καὶ τῆς ἀγορᾶς στολίδι — νὰ ξεπετάξουν κ' ἔλεγε πῶς γλήγορα θὰ τοὺς ἄφηνε στὸ δικό του τὸ πόδι γιὰ νὰ ἡσυχάσῃ, μαύρη συννεφιὰ κατέβασε τὴν πρώτη μπόρα. Ἀπάνω στὴν ἀνάποδη χρονιὰ ποῦ λεγες πῶς κάποια τρέλλα ἔσπρωχνε τὴ σφουγγαράδικη δουλειὰ σὲ γκρεμνό. μὲ τὰ μεγάλα (1), τὰ πολλὰ ἔξοδα, τίς φουσκωμένες ξεκίνησες (ἀπὸ πενῆντα χιλιάδες ποῦ θελε πρῶτας φέτος τὶς ἔφτασε ἑξῆντα δυὸ) τοῦρθε καὶ τὸ μεγάλο κακό. Αὐτὸς ποῦ μὲ καύχηση διαλαλοῦσε στὴν ἀγορὰ ὅτι εἴκοσι χρόνια ποῦ δούλεψε τὴν τέχνη καπετάνιος, βουτηχτὴς δὲν ἔπαθε στὰ χέρια του, τέσσερους ἔχασε μονοβδομάδα. Ἡ δουλιά, ἀκόμη στὴν ἀρχή της, σκόνταψε. Ἔγραψε στὴν Ὕδρα καὶ τοῦ στειλαν δυὸ ἀκόμη. Ἑξῆ χιλιάδες χρεώθηκε γι' αὐτούς. Ἔφτασαν. Τύχη του ἦταν. Σ' ἕνα μῆνα, μιὰ νυχτιὰ τοῦ κλεψαν τὴ μικρὴ βάρκα κι' ἔφυγαν. Ἔβγαλε τὸ ταξίδι ὅπως ὅπως. Γύρισε στὴν Ὕδρα καταστραμμένος. Ἐδῶ ἄλλη συμφορά. Φτωχὴ χρονιά. Οἱ ἔμποροι, λέει, ζημιώσανε τὴν περασμένη χρονιὰ καὶ φέτο σκοπὸ εἶχαν νὰ ·ρίξουν κάτω τίς τιμές. Ἔτυχε, βλέπεις, διπλὸ τὸ κακό. Ἑξῆ μῆνες βασανίστηκε νὰ πουλήσῃ τὸ πρᾶμα. Ἔπειτα κοίτταζε νὰ βγάλῃ κι' ἀπὸ τὴ μῦγα ξύγκι. Ὅταν λογάριασε τὴν πούληση, ἴσα τὸν ξένο παρᾶ καὶ τοὺς τόκους πλήρωσε, τὰ δικά του στὸν ἄνεμο. Γύρεψε καινούργια ξεκίνησῃ Πρόθυμα τοῦ δωκαν μὰ γιὰ νὰ ξεκινήσῃ τη μιὰ μονάχα μηχανή.

— Τί τίς θέλεις δυό; τοῦ εἶπαν. Φέτος ἀποφασίσαμε νὰ μὴ φύγουν πολλὰ καΐκια.

Ναυλωσε τὴ μισὴ βρατσέρα σὲ μιὰ μηχανὴ τοῦ μεγαλήτερου τοκιστῆ, γιατὶ τὸ ἀπαίτησε αὐτός. Ἦταν ὁ ναῦλος κάτι σὰν ἐγγύηση γιὰ τὰ λεπτὰ ποῦ τοῦ δωσε.

Ἄλλη ἐδῶ ἀναποδιά. Ἡ Τουρκιὰ ἀπαγόρεψε τίς μηχανές, τὰ καΐκια ἀπὸ πρώτη βδομάδα σαρακοστῆς ποῦ φευγαν, κατάντησαν νὰ βγοῦν στὰ πανιὰ ξώλαμπρα· τέλη Μαΐου ἄρχισαν δουλιά, γιατὶ τότε ἐδόθη ἄδεια. Ἀπὸ τοὺς πέντε βουτηχτάδες ποῦ χε τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, εἶχε δυὸ μονάχα· τοῦ Προφήτη Ἠλία μπῆκε ὁ πρῶτος γιός του στὴ μηχανή Γερὸς δὲν ἦταν γιὰ τέτοια δουλιά, οὔτε λογάριαζε νὰ τὸν κάνῃ βουτηχτή, μὰ ἦταν ἀνάγκη νὰ βγοῦν τὰ ξένα λεφτὰ κι' ἡ δούλεψη ἦταν τιποτένια. Πέρασε ὁ Ὀχτώβρης ποῦ σχόλασε. Φουρτοῦνα γερὴ ἔφαγε στὸ πέλαγος. Σ' ἕνα χρονο τα μαλλιά του ἄσπρισαν, πετσὶ καὶ κόκκαλο ἀπόμεινε. Ὅταν ἔφτασε στὴν Ὕδρα θολὰ τὰ εἶδε· τὸ νόμισμα εἶχε πάρει τὸν κατήφορο καὶ οἱ ξένοι ἐμπόροι δὲν ἀγόραζαν καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ εἶχε τὴ μουρμοῦρα τῶν τοκιστάδων. Ἕνοιωθαν πῶς μὲ τὴ δούλεψη ποῦ εἶχε, τὰ μισὰ λεφτὰ ἔπιανε.

— Νὰ πουληθῆς καὶ σὺ καὶ τὰ παιδιά σου νὰ μοῦ δώκετε τὸν παρά μου, ἔλεγε ὁ ἕνας, δὲ δούλεψα ἐγὼ γιὰ νὰ μοῦ τὰ φᾶτε ἐσεῖς.

— Σὰν δὲν ἤσουνο ἱκανὸς νὰ μὴ μᾶς ἔμπλεχες νὰ χάσουμε τὴν περιουσία μας.

Ἔδωσε ὁ Θεὸς καὶ πούλησε. Ἔμεινε μὲ τοὺς τόκους, ἐννιὰ χιλιάδες δραχμὲς χρέος, τίς δυὸ ἔκλεισε μὲ τὸ ναῦλο τοῦ καΐκοῦ. Γιὰ τὸ ὑπόλοιπο τοῦ κράτησαν τὰ χαρτιὰ τοῦ καϊκιοῦ. Πέρασ' ὁ χειμώνας καὶ μὲ τὴν πρώτη ἄνοιξη ἄρχισαν νὰ διορθώνουν τὰ καΐκια. Πῆρε ἀπόφαση καὶ μίλησε στοὺς τοκιστάδες, τοὺς βρῆκε μαζεμένους νὰ τρῶνε κάποιο τραπέζι ξένου ἐμπόρου, νὰ τοῦ δώκουν καινούργια ξεκίνηση νὰ φύγῃ νὰ δουλέψῃ, νὰ φέρῃ καὶ τὰ παλιά. Πολλὰ δὲν θὰ θελε γιατ' εἶχε ἀπόφαση νὰ βάλῃ τὸν ἕνα γιό του βουτηχτή, ὁ ἄλλος θὰ μπαινε στὸ κολαοῦζο. Μὲ δέκα πέντε-δεκάξη χιλιάδες θὰ φευγε καὶ πρῶτα ὁ Θεὸς θὰ δούλευε.

---

(1) Προκαταβολές.